

МОТИВАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

У сучасному освітньому просторі мотивація здобувачів викликає науковий інтерес, породжує дискусії, нові інтерпретації та підходи. Мотивацію загалом розуміють як «сукупність зовнішніх та внутрішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності та надають їй спрямованість, яка орієнтована на досягнення певної мети» [1, с. 1]. Під впливом мотивації формується поведінка, емоційний стан, світогляд. До її структури належать: мотиви, потреби, інтереси, цілі, прагнення, ідеали. Головною характеристикою мотиваційної сфери людини є мотив.

У науці не вироблено єдиного тлумачення поняття «мотив» (від латинського *moveo, mover* – «рухати»). Мотивація навчальної діяльності, як і ставлення до майбутньої професії педагога, і мотиви її вибору, є визначальним чинником, що зумовлює успішність подальшого навчання. Цілеспрямовано формуючи стійку систему мотивів навчальної діяльності, можна допомогти майбутньому фахівцю у професійній адаптації та професійному становленні.

Освітня мотивація характеризується складною структурою, однією з форм якої є структура внутрішньої (спрямованої на результат) і зовнішньої мотивації (зосереджений на нагороді).

Студентські роки здобувачі сприймають як найкращі, найбільш насичені інформаційно та емоційно. Освітній процес у ЗВО зазнав змін у 2019 році, коли ковідні реалії позначилися на його організації. Учасники освітнього процесу спочатку опинилися в умовах ізоляції, що зумовило перехід на дистанційну та змішану форми навчання. Під час пандемії Ковід-19 навчальні заклади перейшли на дистанційну форму навчання. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 1115 від 08.09.2020, «дистанційне навчання – організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій» [3]. Ця форма навчання стала викликом для здобувачів та викладачів університетів.

Ефективне дистанційне навчання передбачає належний рівень мотивації. Для заохочення навчатись студентів дистанційно викладач може: використовувати сучасні методики та технології викладання; забезпечувати студенту позитивні стимули; дотримуватися принципів академічної доброчесності, оцінювати об'єктивно. Важливу організаційну роль відіграють цифрові платформи, які містять структуровані курси та завдання, а також передбачають різні способи комунікативної взаємодії між здобувачами вищої освіти та викладачами.

З 24 лютого 2022 року, тобто з початком російсько-української війни освітній процес у ЗВУ України зазнав форс-мажорних змін через бомбардування, знищення інфраструктури університетів, у зв'язку з безпековими чинниками. Міністерство освіти і науки призупинило освітній процес у школах та університетах. Але з 14 березня в деяких регіонах відновили навчання в дистанційному форматі. Психологічний стан усіх учасників освітнього процесу погіршився, в перші тижні війни спостерігалися апатія, небажання навчатися. Зокрема студенти, осмислюючи феномен «війни», відчували беззмістовність займатися будь-якою діяльністю, передусім навчальною. Закономірно, суттєво знизилася мотивація до навчання.

Упродовж останніх тижнів здобувачі навчаються під звуки повітряної тривоги. Вони відзначають високий рівень тривожності, труднощі у сприйманні навчального матеріалу, постійне зміщення уваги на реаліях війни, викликані нею родинні проблеми тощо. Тому студентам складно сконцентрувати увагу на навчанні, як це було в довоєнний період.

Водночас студенти-філологи, зокрема вчителі української мови та літератури, вказують на зростання мотивації до навчання після перших тижнів, після адаптації, адже вони усвідомлюють свою місію у формуванні національної свідомості, патріотизму, у вихованні любові до рідної мови, у вивченні історії свого народу через літературні твори тощо. Справді, в мовно не монолітній Україні важливо навчати та виховувати учнів засобами рідної мови. Тому майбутні філологи зауважують в опитуваннях, що як ніколи хочуть вивчати свою історію, вдосконалювати фахові компетентності, оволодіти новітніми технологіями, щоб у майбутньому якісно навчати своїх учнів, плекати у них любов до Батьківщини. Звичайно, є невеликий відсоток студентів, які через депресивний стан, знижену мотивацію не хочуть вчитися, не бачать у тому сенсу, не виконують завдань, не відвідують онлайн-занять. Вони зазвичай аргументують це в такий спосіб: не розуміють, навіщо вчитися та виконувати завдання, коли тривають обстріли міст, школи та університети зруйновані, а майбутнє невизначене.

Як бачимо, мотивація освітньої діяльності є однією з актуальних проблем сучасного освітнього процесу в умовах військової агресії. Важливо, аби здобувачі мали стійкий пізнавальний інтерес і, відповідно, зацікавленість в ефективній самоорганізації навчальної діяльності в дистанційному форматі. Реалії війни вплинули не тільки на форми навчання, але й ставлення, особисті мотиви та підходи до майбутньої професійної діяльності. Налагодження освітнього процесу в умовах війни забезпечить збереження кращих традицій національної освіти, дозволить усім учасникам відчутти значущість виконуваних діяльностей, врешті формуватиме ідеологічний, освітянський тил.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Л. В. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів – майбутніх_практичних_психологів. URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12459/16832>

2. Павленко О. О. Використання дистанційного навчання в вищих навчальних закладах. Вісник національного технічного університету «Київський політехнічний університет». Філософія. Психологія. Педагогіка. Київ, 2007. № 3 (21), [ч. 1]. С. 78–85. URL: http://novyn.kpi.ua/2007-3-2/16_Pavlenko.pdf
3. Наказ № 1115 від 08.09.2020 «Деякі питання щодо організації дистанційного навчання». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35224.html

Кріль Юлія

Науковий керівник – доц. Петришина Ольга

СТРАТЕГІЯ ПЕРЕКОНАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ «ІНСТАГРАМ»

XXI століття характеризується потужним технологічним прогресом. Відбувається безперервний потік інновацій у світі медіа. Це, зокрема, поклато початок нових, неосяжних, на перший погляд, можливостей людства. На сьогодні найбільшою і найпопулярнішою у світі є глобальна мережа «Інтернет» (від лат. inter – між і net – мережа), яка кардинально змінила життя кожної людини. Її розвиток вдосконалює різні сфери людського буття: медицини, освіти, культури та ін. Поява мережі «Інтернет» забезпечила масовий доступ до інформаційно-комунікативних технологій, змінила форми спілкування.

Однак комунікація – це не лише механічний процес обміну повідомленнями, але й простір, де досвід репрезентується в конкретних формах, значеннях, сенсах. Німецький філософ та соціолог Ю. Габермас покладає на комунікацію відповідальну функцію збереження одностайності та узгодженості в суспільстві [5]. Учені М. Кастельс [4] та Д. Белл [3] поділяють думку про те, що комунікація як форма трансляції знання є основним ресурсом суспільного розвитку.

Із появою віртуальної мережі кожна комунікативна дія, що здійснюється віртуально, набуває статусу інтернет-комунікації (Internet Communication). Локаціями або площинами зазначеної діяльності є соціальні мережі: під цим терміном в області інформаційних технологій розуміють інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Це визначення відрізняється від використовованого в соціології, де під терміном «соціальна мережа» вбачають соціальну структуру, що складається з групи вузлів, якими є соціальні об'єкти, і зв'язків між ними. На відміну від соціальної мережі, сайт розуміють як автоматизоване соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом. Чи не щодня ми «відвідуємо» сторінки у своїх соцмережах, таких як: «Фейсбук», «Інстаграм», «Ютуб», «Телеграм», «Твітер», «Вотсап», «Вайбер». Віртуальне спілкування, на перший погляд, здається абсолютно безпечним, проте це не зовсім відповідає дійсності.

Джерельною базою нашого дослідження є всесвітньо відома соціальна мережа «Інстаграм», аудиторія якої ще в 2018 році досягла 1 млрд користувачів. Можливості її використання широкі: обмін повідомленнями, публікування фотографій, коментарів,